

HATÁROZATOK

A TANÁCS (KKBP) 2020/1656 HATÁROZATA

(2020. november 6.)

a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) tevékenységeinek a nukleáris védettség területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre és különösen annak 28. cikke (1) bekezdésére és 31. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének javaslatára,

mivel:

- (1) Az Európai Tanács 2003. december 12-én elfogadta a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégiát (a továbbiakban: a stratégia), amelynek III. fejezete tartalmaz egy jegyzéket a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelem céljából az Unióban és harmadik országokban egyaránt meghozandó intézkedésekről.
- (2) Az Unió aktívan dolgozik e stratégia végrehajtásán és érvényt szerez a III. fejezetében felsorolt intézkedéseknek, mégpedig elsősorban azáltal, hogy pénzügyi forrásokat szabadít fel multilaterális intézmények – köztük a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) – által végrehajtott egyedi projektek támogatására.
- (3) A Tanács 2003. november 17-én elfogadta a 2003/805/KKBP közös álláspontot ⁽¹⁾. Ez a közös álláspont többek között a NAÜ átfogó biztosítéki egyezmények és kiegészítő jegyzőkönyvek megkötésének ösztönzésére szólít fel, valamint elkötelezi az Uniót azon elérendő cél mellett, hogy a kiegészítő jegyzőkönyvek és az átfogó biztosítéki egyezmények a NAÜ ellenőrzési rendszer keretében követendő normákká váljanak.
- (4) 2004. május 17-én a Tanács elfogadta a 2004/495/KKBP együttes fellépést ⁽²⁾.
- (5) 2005. július 18-án a Tanács elfogadta a 2005/574/KKBP együttes fellépést ⁽³⁾.
- (6) 2006. június 12-én a Tanács elfogadta a 2006/418/KKBP együttes fellépést ⁽⁴⁾.
- (7) 2008. április 14-én a Tanács elfogadta a 2008/314/KKBP együttes fellépést ⁽⁵⁾.
- (8) 2010. szeptember 27-én a Tanács elfogadta a 2010/585/KKBP határozatot ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ A Tanács 2003/805/KKBP közös álláspontja (2003. november 17.) a tömegpusztító fegyverek és a hordozóeszközök elterjedésének megakadályozásáról szóló többoldalú megállapodások egyetemessé tételéről és megerősítéséről (HL L 302., 2003.11.20., 34. o.).

⁽²⁾ A Tanács 2004/495/KKBP együttes fellépése (2004. május 17.) a NAÜ tevékenységeinek a Nukleáris Biztonsági Alap keretében és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 182., 2004.5.19., 46. o.).

⁽³⁾ A Tanács 2005/574/KKBP együttes fellépése (2005. július 18.) a NAÜ tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 193., 2005.7.23., 44. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács 2006/418/KKBP együttes fellépése (2006. június 12.) a NAÜ tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról szóló EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 165., 2006.6.17., 20. o.).

⁽⁵⁾ A Tanács 2008/314/KKBP együttes fellépése (2008. április 14.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, illetve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 107., 2008.4.17., 62. o.).

⁽⁶⁾ A Tanács 2010/585/KKBP határozata (2010. szeptember 27.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, illetve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő támogatásáról (HL L 259., 2010.10.1., 10. o.).

- (9) 2013. október 21-én a Tanács elfogadta a 2013/517/KKBP határozatot ⁽⁷⁾.
- (10) 2016. december 21-én a Tanács elfogadta a (KKBP) 2016/2383 határozatot ⁽⁸⁾, majd 2020. június 8-án a (KKBP) 2020/755 tanácsi határozattal ⁽⁹⁾ meghosszabbította annak hatályát.
- (11) 2016. május 8-án hatályba lépett a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény (CPPNM) módosítása. Valamennyi uniós tagállam és az Európai Atomenergia-közösség is részes fele a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény 2005. évi módosításának (ACPPNM). Az Unió továbbra is előmozdítja annak egyetemessé tételét és hatékony végrehajtását, többek között azáltal, hogy támogatást nyújt a NAÜ 2018–2021-es időszakra vonatkozó Nukleáris Védeltségi Terve keretében végrehajtott, nukleáris védeltséget célzó tevékenységekhez.
- (12) Újól megerősítve, hogy a valamely államon belüli nukleáris védeltség megvalósításáért teljes mértékben az adott államot terheli a felelősség, az Unió elkötelezett amellett, hogy nemzeti szintű biztonsági intézkedések és a nemzetközi együttműködés egyidejű végrehajtása révén tovább erősítse a nukleáris védeltséget. Az Unió továbbra is támogatja a NAÜ arra irányuló munkáját, hogy kérésre segítséget nyújtson a tagállamoknak hatékony és fenntartható nemzeti nukleáris védeltségi rendszerek létrehozásához és tökéletesítéséhez. Az uniós támogatás így összhangban lesz a „Nukleáris védeltség: az erőfeszítések fenntartása és megerősítése” címet viselő nemzetközi konferencián (az ICONS konferencián) tett megállapításokkal és miniszteri nyilatkozattal; a konferencia 2020. február 10. és 14. között került megrendezésre Bécsben, a NAÜ székhelyén. E támogatás a jövőben is hozzá fog járulni a NAÜ 2018–2021-es időszakra vonatkozó, a NAÜ kormányzótanácsa által 2017. szeptember 13-án, majd a Közgyűlés által 2017. szeptember 14-én jóváhagyott Nukleáris Védeltségi Tervének végrehajtásához. Az Unió biztosítani kívánja, hogy folytatódjon a NAÜ Nukleáris Védeltségi Tervének támogatását szolgáló korábbi együttes tanácsi fellelések és határozatok fenntartható és hatékony végrehajtása,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

- (1) A stratégia további hatékony végrehajtása érdekében az Unió támogatja a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) azon tevékenységeit, amelyek célja, hogy:
- a) hozzájáruljanak mindazon globális erőfeszítésekhez, amelyek arra irányulnak, hogy tényleges nukleáris védeltséget valósítsanak meg, mégpedig átfogó nukleáris védeltségi iránymutatás kidolgozása és azáltal, hogy a NAÜ kérésre – szakértői értékelés és tanácsadás, valamint kapacitásépítés, ezen belül többek között oktatás és képzés nyújtása révén – előmozdítja az említett iránymutatás alkalmazását;
 - b) támogassák a releváns nemzetközi jogi eszközökhöz való csatlakozást és azok végrehajtását, valamint a segítségnyújtással kapcsolatos nemzetközi együttműködés és koordináció megerősítését; továbbá
 - c) támogassák a NAÜ arra vonatkozó megbízatását, hogy vállaljon központi szerepet és fokozza a nemzetközi együttműködést a nukleáris védeltség területén, reagálva azokra a prioritásokra, amelyeket a tagállamok a NAÜ döntéshozó szerveinek határozatai és állásfoglalásai keretében fogalmaztak meg.
- (2) Az Unió által finanszírozandó projekteknek támogatniuk kell a következőket:
- a) prioritást élvező és horizontális projektek a nukleáris védeltség területén, így például a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény módosításának egyetemessé tétele, számítógépes biztonság és információtechnológiai szolgáltatások, valamint a nukleáris védeltségi kultúra előmozdítása;
 - b) információkezelés, kiemelt hangsúlyt helyezve a nukleáris védeltséggel összefüggő igények, prioritások és fenyegetések értékelésére;

(7) A Tanács 2013/517/KKBP határozata (2013. október 21.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris biztonság és ellenőrzés területén, valamint a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról (HL L 281., 2013.10.23., 6. o.).

(8) A Tanács (KKBP) 2016/2383 határozata (2016. december 21.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris védeltség területén, illetve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról (HL L 352., 2016.12.23., 74. o.).

(9) A Tanács (KKBP) 2020/755 határozata (2020. június 8.) a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség tevékenységeinek a nukleáris védeltség területén, illetve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni EU-stratégia intézkedéseinek végrehajtása keretében történő uniós támogatásáról szóló (KKBP) 2016/2383 határozat módosításáról (HL L 179I., 2020.6.9., 2. o.).

- c) az anyagok és a kapcsolódó létesítmények nukleáris védeltsége, kiemelt hangsúlyt helyezve a fizikai védelemnek és a nukleáris anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének fokozására a teljes üzemanyagciklus során, valamint a Covid19-járvány idején szükséges fizikai védelmi intézkedések alkalmazásáról szóló stratégiai dokumentum kidolgozására;
 - d) a hatósági felügyelet körén kívül eső anyagok nukleáris védeltsége, kiemelt hangsúlyt helyezve a hatósági felügyelet körén kívül eső anyagokkal kapcsolatos intézményi reakálási infrastruktúrára;
 - e) programfejlesztés és nemzetközi együttműködés, kiemelt hangsúlyt helyezve az oktatási és képzési programok kidolgozására;
 - f) a nemek közötti egyenlőség szempontját előtérbe helyező kapacitásépítés és oktatás a nukleáris védeltség területén.
- (3) Az (1) és a (2) bekezdésben említett tevékenységeket támogató, (2) bekezdésben említett projektek végrehajtása során biztosítani kell az Unió láthatóságát csakúgy, mint az e határozat végrehajtása keretében megvalósuló megfelelő programirányítást.
- (4) A (2) bekezdésben említett projekteket a NAÜ összes tagállama és harmadik államok javára kell végrehajtani.
- (5) A projektek minden alkotóeleméhez proaktív és innovatív nyilvános tájékoztatási tevékenységeknek kell társulniuk, és ezekhez megfelelő erőforrásokat kell biztosítani.
- (6) A (2) bekezdésben említett projektek részletes leírása az e határozathoz csatolt mellékletben kerül meghatározásra.

2. cikk

- (1) E határozat végrehajtásáért az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője (a továbbiakban: a főképviselő) felel.
- (2) Az 1. cikk (2) bekezdésében említett projektek technikai végrehajtását a NAÜ végzi. A NAÜ e feladatát a főképviselő felügyelete alatt látja el. A főképviselő ebből a célból megkötöti a szükséges megállapodásokat a NAÜ-vel.

3. cikk

- (1) Az 1. cikk (2) bekezdésében említett projektek végrehajtását szolgáló pénzügyi referenciaösszeg 11 582 300 EUR.
- (2) Az (1) bekezdésben meghatározott összeggel finanszírozott kiadásokat az Unió költségvetésére vonatkozó eljárások és szabályok szerint kell kezelni.
- (3) Az (1) bekezdésben említett pénzügyi referenciaösszeg megfelelő kezelését az Európai Bizottság felügyeli. Ebből a célból a Bizottság finanszírozási megállapodást köt a NAÜ-vel. A finanszírozási megállapodásban rendelkezni kell arról, hogy a NAÜ-nek – a hozzájárulás mértékének megfelelően – biztosítania kell az uniós hozzájárulás láthatóságát.
- (4) Az Európai Bizottság törekszik a (3) bekezdésben említett finanszírozási megállapodásnak az e határozat hatálybalépését követő mielőbbi megkötésére. Az ennek során felmerülő nehézségekről és a finanszírozási megállapodás megkötésének időpontjáról tájékoztatja a Tanácsot.

4. cikk

- (1) A főképviselő a NAÜ által készített rendszeres beszámolók alapján jelentést tesz a Tanácsnak e határozat végrehajtásáról. Ezek a jelentések képezik a Tanács által végzett értékelés alapját.
- (2) Az Európai Bizottság tájékoztatást nyújt az 1. cikk (2) bekezdésében említett projektek végrehajtásának pénzügyi vonatkozásairól.

5. cikk

(1) Ez a határozat az elfogadásának napján lép hatályba.

(2) Ez a határozat 36 hónappal a 3. cikk (3) bekezdésében említett finanszírozási megállapodás megkötésének időpontját követően hatályát veszti, vagy hat hónappal az elfogadásának az időpontját követően abban az esetben, ha ezen időpontig nem kerül sor finanszírozási megállapodás megkötésére.

Kelt Brüsszelben, 2020. november 6-án.

a Tanács részéről
az elnök
M. ROTH

MELLÉKLET

1. 1. fejezet: Prioritást élvező és horizontális projektek a nukleáris védetség területén

1. projekt: A nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény 2005. évi módosításának (ACPPNM) egyetemessé tétele

Háttér

A NAÜ kérésre jogalkotási és technikai segítséget nyújt a módosított egyezményhez való csatlakozásnak és a módosított egyezmény végrehajtásának elősegítése céljából. E segítség magában foglalja például az alábbiakat:

1. a nemzeti végrehajtási jogszabályok szövegezéséhez nyújtott segítség, többek között nemzeti, regionális és nemzetközi képzések és szemináriumok nyújtása, valamint kétoldalú segítségnyújtás a nemzeti jogszabályok szövegezéséhez és egyéni képzések;
2. egy állam fizikai védelmi rendszerének létrehozásához, végrehajtásához és karbantartásához nyújtott segítség, többek között a nukleáris védetséghez kapcsolódó szolgáltatások – például szakértői értékelés és tanácsadás – nyújtása, a kapacitásépítés és a szükséges emberi erőforrások biztosítását célzó nemzeti és regionális képzések és munkaértekezletek szervezése, valamint integrált nukleáris védelegési támogatási tervek (INSSP-k) kidolgozása és végrehajtása.

Célkitűzések

A projekt céljai a következők: hozzájárulás a nukleáris védelegés globális fejlesztéséhez és előmozdításához, többek között a NAÜ nukleáris védelegési sorozatán belül iránymutatások kidolgozásával és ezek megfelelő alkalmazásával, a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény (CPPNM) és módosítása (a továbbiakban együtt: A/CPPNM) egyetemessé tételének előmozdítása, valamint a nukleáris védelegéssel kapcsolatos információcsere elősegítése és a nemzetközi jogi keret megerősítése.

Teljesítendő célok

1. az ACPPNM felülvizsgálata a részes államok 2021. évi konferenciáján;
2. a tagállamok kérésére nemzetközi, regionális és nemzeti munkaértekezletek lebonyolítása a CPPNM egyetemessé tételének előmozdítása és a figyelemfelhívás céljából;
3. tájékoztató anyagok kidolgozása annak ösztönzése céljából, hogy további államok csatlakozzanak az ACPPNM-hez.

Eredmények

A NAÜ által nyújtott hozzájárulás az A/CPPNM-hez való csatlakozáshoz

2. projekt: Számítógépes biztonság és információtechnológiai szolgáltatások

Háttér

Az információ- és a számítógépes biztonság az államok számára továbbra is kritikus elem a nukleáris védelegési képességeik javítása szempontjából.

A nukleáris védelegés középpontjában az olyan bűncselekmények vagy szándékosan, engedély nélkül elkövetett cselekmények megelőzése, felderítése és elhárítása áll, amelyek *nukleáris anyagokat, egyéb radioaktív anyagokat, kapcsolódó létesítményeket* vagy *kapcsolódó tevékenységeket* érintenek, illetve amelyek ezekre irányulnak. Egy államon belüli nukleáris védelegéért teljes mértékben az adott állam felel, és gondoskodik a joghatósága alá tartozó nukleáris anyagok, az egyéb radioaktív anyagok, a kapcsolódó létesítmények és a kapcsolódó tevékenységek védelméről. Minden részes állam célja megvalósítani a nukleáris védelegést, és ennek érdekében a számára megfelelő, saját nukleáris védelegési rendszert hoz létre. A számítógépek minden szempontból – többek között a számítógépes biztonságot és a fizikai védelem fenntartását illetően is – létfontosságú szerepet játszanak a nukleáris létesítmények biztonságos és védett működésének irányításában. Ezért elengedhetetlen, hogy minden ilyen rendszer megfelelően védve legyen a rossz szándékú behatolásokkal szemben. Mivel a fenyegetések képességei és jellemzői folyamatosan változnak, az információ- és számítógépes biztonság is folyton fejlődik, és a fenyegetésekkel szemben újabb és újabb technikák, taktikák és folyamatok jelennek meg. A NAÜ e folyton változó fenyegetésekkel szembeni védelem érdekében munkálkodik.

Célkitűzések

Az államok számítógépes biztonságra és információbiztonságra irányuló kapacitásainak javítása.

Teljesítendő célok

1. az információ- és számítógépes biztonságra vonatkozó biztonsági útmutatók, kapcsolódó dokumentumok és kiadványok elkészítése és naprakészen tartása a NAÜ nukleáris védeltségi sorozatában (új és aktualizált útmutató dokumentumok);
2. szakértői találkozók megrendezése a nukleáris létesítmények számítógépes biztonságáról annak érdekében, hogy lépést lehessen tartani az e területen bekövetkező fejleményekkel;
3. képzések, gyakorlatok és munkaértekezletek;
4. technikai segítségnyújtás az államoknak a számítógépes biztonság területén.

Eredmények

1. a NAÜ hozzájárulása az információ- és számítógépes biztonsági képességek fejlesztéséhez az államok, az illetékes hatóságok és a létesítmények szintjén, mégpedig az olyan számítógépes biztonsági események megelőzéséhez, felderítéséhez és kezeléséhez nyújtott támogatás érdekében, amelyek esetlegesen közvetve vagy közvetlenül hátrányosan érinthetik a nukleáris biztonságot és védeltséget;
 2. a nemzetközi együttműködés javítása a szakértők és a döntéshozók egy asztalhoz ültetése és a körükben a számítógépes biztonsággal kapcsolatos információ- és tapasztalatcsere előmozdítása révén;
 3. útmutató és technikai kiadványok naprakészen tartása a nukleáris védeltséggel összefüggő információ- és számítógépes biztonság területén.
3. projekt: A nukleáris védeltségi kultúra előmozdítása

Háttér

A nukleáris védeltségi kultúra egy olyan multidiszciplináris megközelítést jelent, amelynek segítségével a munkavállalókat fel lehet készíteni a kívülről és belülről érkező fenyegetésekre, mivel késszé és motiválttá válnak arra, hogy kövessék a bevett eljárásokat, betartsák a szabályokat és éberséget tanúsítsanak. Mivel a legtöbb nukleáris védeltségi rendszert emberek dolgozzák ki, irányítják és üzemeltetik, azok sikere végső soron az érintett személyektől függ. Az APPCNM-ben a nukleáris védeltségi kultúra a nukleáris anyagok és létesítmények fizikai védelmére vonatkozó 12 alapelv egyikeként jelenik meg, és a sugárforrások biztonságáról és védelméről szóló magatartási kódex is alapelvként említi. A nukleáris védeltségi kultúra végrehajtására vonatkozó útmutató (a nukleáris védeltségi sorozat 7. sz. kiadványa) a nukleáris védeltségi kultúrát úgy határozza meg, mint az egyének, a szervezetek és az intézmények olyan jellemzői, attitűdjei és magatartása, amely a nukleáris védeltség támogatását és fokozását szolgálja. E 7. sz. kiadvány meghatározza a nukleáris védeltségi kultúra fogalmát, az intézmények és az egyének szerepét és kötelezettségeit, valamint bemutatja a nukleáris védeltségi kultúra azon jellemzőit, amelyek a hatékony nukleáris védeltség elérésére szolgálnak.

A projekt középpontjában a következők állnak: a tagállamok emberi erőforrásai fejlesztésének támogatása munkaértekezletek, képzések és figyelemfelhívó szemináriumok révén, a nukleáris védeltségi kultúrával kapcsolatos önértékelés elvégzésének támogatása, továbbá az önértékelési eszközökkel és módszerekkel, valamint a nukleáris védeltségi kultúrával kapcsolatos bevált gyakorlatokkal összefüggő tapasztalatok és ismeretek cseréjének előmozdítása.

Célkitűzés

Segítség nyújtása az államoknak védeltségi kultúrájuk előmozdításában

Teljesítendő célok

1. nemzetközi munkaértekezletek szervezése a nukleáris biztonsági kultúrával kapcsolatban a tagállamok emberi erőforrásainak fejlesztése céljából;
2. a nukleáris védeltségi kultúrával összefüggő iránymutatási és képzési célú anyagok és eszközök, többek között önértékelési eszközök kidolgozása és rögzítése.

Eredmények

A tapasztalatok, ismeretek és bevált gyakorlatok nemzetközi cseréjének – mint az államok nukleáris rendszereivel összeegyeztethető, robusztus nukleáris védeltségi kultúra kidolgozására, fokozására és fenntartására szolgáló eszköznek – az előmozdítása

2. fejezet: Információkezelés

1. projekt: A nukleáris védeltséggel összefüggő igények, prioritások és fenyegetések értékelése (INSSP-missziók)

Háttér

A NAÜ INSSP-k kidolgozásával és végrehajtásával, valamint önértékelési eszközök kidolgozásával segít az ezt kérő egyes államoknak a nukleáris védeltségi igényeik azonosításában és kezelésében. Egy államon belüli nukleáris védeltségért teljes mértékben az adott állam felel, és gondoskodik a joghatósága alá tartozó nukleáris anyagok, az egyéb radioaktív anyagok, a kapcsolódó létesítmények és a kapcsolódó tevékenységek védelméről. A NAÜ támogatja az államok arra irányuló erőfeszítéseit, hogy hatékony és fenntartható nukleáris védeltségi rendszereket hozzanak létre, és e tekintetben az INSSP-k eredményes eszköznek bizonyultak. Az INSSP-k jogilag nem kötelező erejű dokumentumok, azonban az állam általi jóváhagyásuk vagy elfogadásuk az abban foglalt nukleáris védeltségi fejlesztések végrehajtására vonatkozó kötelezettségvállalásra utal. Az INSSP-k célja segíteni egy állam nukleáris védeltségi tevékenységeinek stratégiai tervezésében, és biztosítani azt, hogy az adott állam felelősséget vállaljon a nukleáris védeltségi rendszerének megerősítéséhez szükséges fejlesztésekért. A NAÜ felméri bennük az adott állam nukleáris védeltségi igényeit és rögzíti az állam által és adott esetben a NAÜ-vel vagy más nemzetközi partnerekkel együttműködve végrehajtott vagy végrehajtani szándékozott tevékenységeket.

Az INSSP-k nukleáris védeltségi területek és célkitűzések általános keretként épülnek fel, ami szisztematikus megközelítést biztosít az államok számára nukleáris védeltségi igényeik azonosításához. A cél olyan stratégiai jellegű, általános nukleáris védeltségi elemeket meghatározni az államok részére, amelyek irányt mutatnak a döntéshozók számára és segítenek a stratégiai tervezés céljainak kitűzésében, mégpedig az önfenntartó nukleáris védeltségi rendszerek létrehozásának hosszú távú céljával. Az INSSP-k hat funkcionális területre tagolódnak: 1) jogalkotási és szabályozási keret; 2) fenyegetés- és kockázatértékelés; 3) a fizikai védelem rendszere; 4) a hatósági felügyeleten kívül eső anyagokat érintő bűncselekmények és egyéb engedély nélkül elkövetett cselekmények felderítése; 5) reagálás a nukleáris védeltséget érintő eseményekre; valamint 6) az állam nukleáris védeltségi rendszerének fenntartása. Az INSSP-missziók mellett a NAÜ technika értekezleteket is szervez az INSSP-kapcsolattartók számára.

Az INSSP-k folyamatát a nukleáris védeltség információkezelési rendszere (NUSIMS) támogatja, amely egy olyan önkéntes rendszer, amellyel segíteni lehet a tagállamoknak, hogy önértékelés útján felül tudják vizsgálni a nukleáris védeltségi infrastruktúrájuk állapotát, valamint hogy nyomon tudják követni a hatékony nukleáris védeltségi rendszer létrehozása, karbantartása és fenntartása felé tett előrelépéseiket. A NUSIMS információs struktúrája az alapvető operatív nukleáris védeltségi területeket követi, alapját pedig a NAÜ nukleáris védeltségi sorozatában megjelent, a nukleáris védeltségre vonatkozó alapelemeket és ajánlásokat bemutató kiadványok jelentik.

Célkitűzések

Az egyes államok nukleáris védeltségi igényeinek azonosítása és a szükséges nukleáris védeltségi fejlesztéseket tartalmazó, integrált dokumentumban történő rögzítése, valamint testreszabott keret biztosítása az állam, a NAÜ és potenciális támogatók által elvégzendő nukleáris védeltségi tevékenységek koordinálásához és végrehajtásához.

Egy olyan átfogó információs platform fenntartása, amely lehetővé teszi az államok globális nukleáris védeltségi igényeinek megfelelő megértését, továbbá támogatja a nukleáris védeltségi terv végrehajtását.

Teljesítendő célok

1. INSSP-k kidolgozása és végrehajtása;
2. az önkéntes önértékelési mechanizmus vagy eszköz felülvizsgálata és az INSSP-k struktúrájához igazítása vagy az államok rendelkezésére bocsátott eszköz (NUSIMS);
3. az INSSP-kapcsolattartók technikai értekezletei;
4. az INSSP-kre vonatkozó felhasználói útmutató véglegesítése.

Eredmények

Az ezt kérő államok nukleáris igényeinek felmérése, valamint támogatás nyújtása a hatékony nukleáris védeltségi rendszer felállításának, karbantartásának és fenntarthatóságának biztosítását célzó, ajánlott nukleáris védeltségi tevékenységek stratégiai tervezésének létrehozása révén annak elősegítése érdekében, hogy az államok be tudják tartani az (A)CPPNM keretében vállalt kötelezettségeiket.

3. fejezet: Az anyagok és a kapcsolódó létesítmények nukleáris védeltsége

1. projekt: A fizikai védelemnek és a nukleáris anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének fokozása a teljes üzemanyagciklus során

Háttér

Olyan tevékenységek tartoznak ide, amelyek a használatban lévő és tárolt nukleáris anyagok nukleáris védeltségével, valamint a nukleáris üzemanyagciklus és a kapcsolódó létesítmények azok teljes élettartama alatti nukleáris védeltségével kapcsolatosak, beleértve a nukleáris anyagok nukleáris védeltségi célú nyilvántartását és ellenőrzését, valamint az A/CPPNM technikai végrehajtását. A NAÜ iránymutatásokat dolgoz ki, valamint kérésre képzést és segítséget biztosít az államoknak, hogy a nyilvántartás és az ellenőrzés révén fokozni tudják a nukleáris anyagok védeltségét. A projekt a „belső fenyegetések” kezelésére összpontosít. A NAÜ belső fenyegetések elhárítására irányuló programja irányt mutat a megelőzést és a védekezést szolgáló, a belső fenyegetések csökkentésére irányuló nukleáris védeltségi intézkedésekre vonatkozóan. A projekt a nukleáris anyagok nyilvántartására és ellenőrzésére (NMAC) is kiterjed. Az NMAC-rendszerek segítik megakadályozni és felderíteni a nukleáris anyagok engedély nélküli eltávolítását azáltal, hogy valamennyi nukleáris anyagot nyilvántartanak, és az ezek fellelhetőségére vonatkozó információkat is tartalmaznak. Az NMAC-rendszerek elsődleges célja, hogy pontos, időszerű, teljeskörű és megbízható információkat tartalmazzanak a nukleáris anyagokkal kapcsolatos valamennyi tevékenységről és műveletről (beleértve az anyagok mozgását is), és ezekről tájékoztatást nyújtsanak. A létesítmény szintjén működő NMAC-rendszer a nemzeti szabályozási kereten belül jön létre, és azt az állam illetékes hatósága ellenőrzi. Nem keverendő össze a biztosítékokkal kapcsolatos nemzetközi kötelezettségek teljesítése érdekében létrehozott állami nukleárisanyag-nyilvántartási és -ellenőrzési rendszerrel (SSAC).

A NAÜ jelentős forrásokat fordított arra, hogy kidolgozza a fiktív Shapash nukleáris kutatóintézetet (SNRI). A SNRI kidolgozásának fő célja az volt, hogy a tagállamok számára anélkül lehessen képzést nyújtani a nukleáris védeltséggel kapcsolatos kérdésekről, hogy a tényleges létesítményekre vonatkozó érzékeny információkat kellene nyilvánosságra hozni, veszélyeztetve ezzel biztonságukat. Az SNRI háromdimenziós modellje hasznos eszköz a nukleáris védeltséggel kapcsolatos képzésekben. A SNRI továbbfejlesztése várhatóan ki fogja aknázni a 3D-s modellekben rejlő lehetőségeket, és javítani fogja a nukleáris védeltséggel kapcsolatos képzések eredményeit. A 3D és VR technológia képzési célú alkalmazásához azonban speciális tudásra és erőforrásokra van szükség. A képzések célkitűzéseit szorosan hozzá kell igazítani a megvalósításukhoz használt technológiai megoldásokhoz. A NAÜ tovább kívánja vizsgálni az SNRI 3D-s modelljének lehetséges erősségeit, és a jövőben folytatni kívánja az SNRI-hez kapcsolódó oktatási anyagok kidolgozását.

Célkitűzések

A nukleáris anyagok engedély nélküli eltávolításának, valamint a nukleáris anyagokat és létesítményeket érintő belső szabotázsok megelőzését, illetve az ezekkel szembeni védelmet szolgáló iránymutatás és eszközök biztosítása.

Annak felmérése, hogy a nukleáris anyagok feldolgozását, kezelését vagy tárolását végző NAÜ-tagállamok közül melyek használnak NMAC-rendszert és nyújtanak támogatást illetékes hatóságaik és a létesítmények üzemeltetői részére az NMAC-program sikerének biztosítása céljából. Annak értékelése, hogy az NMAC-rendszerrel jelenleg nem rendelkező NAÜ-tagállamok közül melyek kívánnak segítséget kérni NMAC-program létrehozásához.

Teljesítendő célok

1. a nukleáris védeltségi sorozatba tartozó útmutató kiadványok és e-oktatási eszközök kidolgozása a belső fenyegetések elhárítására, valamint a létesítményekben végzett nukleáris védeltségi célú anyagnyilvántartás és -ellenőrzés fokozására vonatkozóan;
2. figyelemfelhívó és gyakorlati képzést nyújtó tanfolyamok szervezése;
3. az NMAC-rendszerrel kapcsolatos figyelemfelhívó és gyakorlati képzést nyújtó tanfolyamok szervezése;
4. a Shapash virtuálisvalóság-alapú képzési eszköz továbbfejlesztése.

Eredmények

Folyamatos támogatásnyújtás biztosítása a tagállamok arra irányuló erőfeszítéseikhez, hogy hatékony és fenntartható nemzeti nukleáris védeltségi rendszereket hozzanak létre, amelyek segítik egyrészt a belső fenyegetések elhárítását, másrészt pedig a nukleáris védeltségi célú nyilvántartás és ellenőrzés fokozását a létesítményekben.

2. projekt: Koordinált kutatási projekt – Stratégiai dokumentum a Covid19-járvány idején szükséges fizikai védelmi intézkedések alkalmazásáról

Háttér

Ez a projekt azt járja körül, hogy a világjárvány körülményei között miként alkalmazhatók a hozzáférés-ellenőrzési és más nukleáris védelmi technológiák a nukleáris és egyéb radioaktív anyagokat tároló és felhasználó létesítményekben, ideértve a nukleáris üzemanyagciklushoz kapcsolódó létesítményeket, a kutató- és atomreaktorokat, valamint a radioaktív anyagokat kezelő létesítményeket is. A Covid19-járványhoz hasonló világjárvány idején a vírus terjedésének megfékezését célzó egészségügyi intézkedések hatással lehetnek a meglévő nukleáris védelmi technológiák és eljárások, így például a személyzet hozzáféréseinek ellenőrzésére szolgáló intézkedések hatékonyságára, vagy akár ezek alkalmazására is. Bizonyos körülmények között a végrehajtási protokollok megváltoztatása, a meglévő technológiák módosítása és az új technológiák kiigazítása egyaránt megfelelő módja lehet a Covid-19 járvány okozta kihívások kezelésének. A projekt keretében áttekintés készül a NAÜ-tagállamok üzemeltetési tapasztalatairól a hozzáférés-ellenőrzési és más nukleáris védelmi intézkedéseknek a Covid19-járvány során történő alkalmazásával összefüggésben, és meghatározásra kerülnek a kapcsolódó kihívások és bevált gyakorlatok. A projekt célja ezt követően a javításra szoruló nukleáris védelmi technológiák és eljárások azonosítása (többek között a hozzáférés-ellenőrzés területén), valamint olyan laboratóriumi értékelések elvégzése, amelyek a Covid19-járványhoz hasonló körülmények közötti alkalmazásuk szempontjából vizsgálják a lehetséges módosításokat és javításokat. A NAÜ elő fogja mozdítani az üzemeltetési tapasztalatok és a technikai információk tagállamok közötti cseréjét, közléseket a projekt keretében született jelentéseket, és támogatni fogja a kiválasztott tagállami laboratóriumokban végzendő kutatási munka lebonyolítását.

Célkitűzések

A projekt célja biztosítani, hogy hatékony nukleáris védelmi intézkedések álljanak rendelkezésre a nukleáris és egyéb radioaktív anyagokat kezelő létesítményekben a Covid19-járványhoz hasonló helyzetekben. A projekt konkrét célkitűzései többek között a következők:

1. a tagállamok üzemeltetési tapasztalatainak áttekintése a hozzáférés-ellenőrzési és más nukleáris védelmi intézkedéseknek a Covid19-járvány idején történő végrehajtásával összefüggésben;
2. a kapcsolódó kihívások és bevált gyakorlatok azonosítása;
3. annak vizsgálata, hogy a Covid19-járvánnyal összefüggő egészségügyi követelmények figyelembevétele érdekében szükség van-e a meglévő technológiák vagy az alkalmazásukhoz kapcsolódó eljárások módosítására, illetve új technológiák fejlesztésére;
4. a hozzáférés-ellenőrzési és más nukleáris védelmi technológiák javasolt módosításainak és az újonnan kifejlesztett ilyen technológiáknak a járványügyi helyzet szempontjából végzett technikai értékelése.

Teljesítendő célok

1. Bevált gyakorlatokat és technológiai ajánlásokat tartalmazó útmutató, a tagállamok által a Covid19-járvány idején a nukleáris védelmi technológiával kapcsolatban szerzett üzemeltetési tapasztalatok megosztása céljából.
2. Azon technológiai területek meghatározása, amelyek további fejlesztésre szorulnak ahhoz, hogy a Covid19-járványhoz hasonló körülmények között hatékony hozzáférés-ellenőrzési és más nukleáris védelmi intézkedéseket lehessen biztosítani.

Eredmények

Fokozott nukleáris védelmi intézkedések annak érdekében, hogy a világjárványhoz hasonló helyzetekben megelőzhető legyen a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok ellopása és az ilyen anyagokkal vagy az azokat kezelő létesítményekkel szembeni szabotázs.

Jobb döntéshozatal a szabályozó szerveknél és az ágazaton belül a hozzáférés-ellenőrzési és más nukleáris védelmi technológiák válság idején történő végrehajtásával összefüggésben.

4. fejezet: A hatósági felügyelet alá nem tartozó anyagok nukleáris védelme

1. projekt: A hatósági felügyelet alá nem tartozó anyagokkal kapcsolatos intézményi reagálási infrastruktúra

Háttér

A projekt kérésre segítséget nyújt a tagállamoknak arra irányuló erőfeszítéseikhez, hogy létrehozzák a nukleáris és egyéb radioaktív anyagok tiltott kereskedelme elleni küzdelemhez szükséges infrastruktúrát. A projekt keretében nyújtott infrastruktúrális célú támogatás egyrészt az államok infrastruktúrális igényeinek meghatározására irányuló szolgáltatást, másrészt az államoknak ahhoz nyújtott támogatást foglalja magában, hogy a hatósági felügyelet alá nem tartozó anyagokat érintő nukleáris védelmi eseményekre való reagáláshoz kapcsolódóan létrehozzák, végrehajtsák, nyomon kövessék, értékeljék és fenntartsák nukleáris védelmi rendszerüket. Az állam infrastruktúrális igényeit a NAÜ Nemzetközi Nukleáris Biztonsági Tanácsadó Szolgálatának (INSServ) folyamatai keretében, vagy egy

nukleáris védeltséget célzó reagálási ütemterv kidolgozása révén kell felmérni. További projektfeladat támogatást nyújtani azoknak az államoknak, amelyek a nagyszabású nyilvános események lebonyolításához szükséges nukleáris védeltségi rendszereket és intézkedéseket kívánnak megvalósítani.

Célkitűzés

Az államok támogatása hatékony intézményi infrastruktúra létrehozásában és fenntartásában, megerősítve ezáltal a személyek, a vagyon, a környezet és a társadalom nukleáris és egyéb radioaktív anyagok tiltott felhasználásával szembeni védelmét célzó nemzeti erőfeszítéseket.

Teljesítendő célok

1. a nukleáris védeltségi infrastruktúrára vonatkozó útmutató kiadványok, valamint kapcsolódó képzési anyagok és eszközök kidolgozása;
2. kérésre támogatás nyújtása az államoknak egy hatékony infrastruktúra fenntartását lehetővé tevő emberi és technológiai kapacitás kiépítéséhez, hogy ezáltal eleget tudjanak tenni a hatósági felügyelet alá nem tartozó nukleáris és egyéb radioaktív anyagokkal kapcsolatos kötelezettségeiknek;
3. a reagálással foglalkozó munkacsoportnak nyújtott támogatás koordinálása;
4. a NAÜ részéről támogatás nyújtása a nagyszabású nyilvános eseményeket érintő nukleáris védeltségi intézkedések végrehajtásához.

Eredmények

A NAÜ közreműködése nyomán javul az azzal kapcsolatos tájékozottság, hogy minden államnak hatékony intézményi infrastruktúrára van szüksége nemzeti és nemzetközi kötelezettségei teljesítésének biztosításához.

Az államok pontosan tisztában lesznek azzal, hogy a hatósági felügyelet alá nem tartozó anyagokkal kapcsolatos nukleáris védeltségi rendszerük milyen erősségekkel bír, illetve mely területeken szorul javításra.

Az államok egyértelmű, határidőket is tartalmazó tervvel rendelkeznek a hatósági felügyelet alá nem tartozó anyagokkal kapcsolatos reagálási képességeik fejlesztésére vonatkozóan.

5. 5. fejezet: Programfejlesztés és nemzetközi együttműködés

1. projekt: Oktatási és képzési programok kidolgozása

Háttér

A NAÜ fontos szerepet játszik az olyan összehangolt oktatási és képzési programok biztosítása terén, amelyek megerősítik az államok nukleáris védeltségi rendszerek létrehozására és fenntartására alkalmas képességeit. A megfelelő számú, hozzáértő és motivált személyzet az egyik legfontosabb előfeltétele az államok nukleáris védeltségi rendszerei létrehozásának és fenntartásának. A képzés fontos eszköz, amely segít abban, hogy a személyzet tagjai szaktudásra tegyenek szert, és megfelelően el tudják látni feladataikat. A NAÜ úgy segíti az államokat, hogy kérésük alapján az igényeiknek megfelelő képzést nyújt, valamint támogatja a nukleáris védeltséggel foglalkozó képzési programok és képzési szervezetek, többek között nukleáris védeltségi és oktató központok (NSSC-k) létrehozását.

A képzés szisztematikus megközelítése olyan szemléletmód, amely a nukleáris védeltséghez kapcsolódó valamely munka- vagy szerepkör betöltéséhez szükséges ismeretek, készségek és attitűdök azonosításától indulva – logikusan építkezve – magában foglalja az e kompetenciák elsajátításához szükséges képzés kidolgozását és végrehajtását, valamint ezt követően annak értékelését is. Ebben a projektben kiemelt szerephez jut az e-oktatás és más számítógépes képzési eszközök. A projekt nem korlátozódik kizárólag oktatási és képzési programok kidolgozására, hanem magában foglalja olyan hálózatok koordinációját is, mint a Nemzetközi Nukleáris Védeltségi Oktatási Hálózat (INSEN) és a nukleáris védeltségi oktató és támogató központok nemzetközi hálózata (NSSC-hálózat).

Célkitűzések

E projekt célja, hogy előmozdítsa az emberierőforrás-fejlesztés integrált megközelítését a nukleáris védeltség területén, valamint hogy segítsen az államoknak a nukleáris védeltség területére vonatkozó olyan humánerőforrás-fejlesztési célú oktatási és képzési programok kidolgozásában, amelyek hatékonyak, fenntarthatóak és az azonosított igényeken alapulnak.

További cél az INSEN, a nemzetközi NSSC-hálózat és a nukleáris védeltségi információk portál (NUSEC) igénybevétele révén szorosabb együttműködés kiépítése és a fokozott információcseré előmozdítása az államok között a nukleáris védeltség területére vonatkozó oktatási és képzési programok kidolgozása és végrehajtása terén.

Teljesítendő célok

1. a nukleáris védeltség területére vonatkozó humán erőforrás-fejlesztési módszertan megosztása az államokkal és ezeknek az államok általi alkalmazása;
2. vezetőképző akadémia létrehozása a nukleáris védeltség területén;
3. a nukleáris védeltségi képzéssel kapcsolatos tapasztalatok és bevált gyakorlatok megosztása;
4. támogatás nyújtása a tagállamoknak a képzés szisztematikus megközelítésén alapuló módszertan alkalmazásához;
5. támogatás nyújtása a képzési igények folyamatos, rendszeres elemzéséhez, a képzés értékeléséhez, valamint képzési bizottságok felállításához;
6. az NSSC-hálózat tevékenységeinek támogatása és koordinálása az információk és erőforrások azon tagállamok közötti megosztásának elősegítése, valamint az azon tagállamok közötti együttműködés előmozdítása érdekében, amelyek nukleáris védeltségi oktató és támogató központtal rendelkeznek, vagy érdeklődést mutatnak ilyen központ létrehozása iránt;
7. segítségnyújtás az államoknak nukleáris védeltségi oktató és támogató központok létrehozásához és működtetéséhez annak érdekében, hogy humán erőforrás-fejlesztési, technikai támogatási és tudományos támogatási programok révén fenn tudják tartani nemzeti nukleáris védeltségi rendszereiket;
8. a regionális és szubregionális együttműködés támogatása azon tagállamok között, amelyek területén már működik nukleáris védeltségi oktató és támogató központ, vagy amelyek ilyen központ létrehozását tervezik;
9. INSEN;
10. nukleáris védeltségi tárgyú mesterképzési program;
11. nukleáris védeltségi képzést nyújtó iskolák;
12. a nukleáris védeltség oktatásával kapcsolatos kari továbbképzések;
13. tananyagok a nukleáris védeltséggel kapcsolatos oktatási programokhoz;
14. e-oktatási kurzusok összeállítása a NAÜ valamennyi hivatalos nyelvén, a fordítást is beleértve;
15. a korábbi e-oktatási kurzusok felülvizsgálata, ideértve a fordítások felülvizsgálatát is.

Eredmények

Az államok eredményesen el tudnak indítani és végre tudnak hajtani a nemzeti nukleáris védeltségi rendszereik fenntartásához szükséges intézkedéseket, elsősorban humán erőforrás-fejlesztési, oktatási, képzési, technikai támogatási és tudományos támogatási programok révén.

6. fejezet: A nemek közötti egyenlőség szempontját előtérbe helyező kapacitásépítés és oktatás a nukleáris védeltség területén

Háttér

A fizika egyik úttörő alakjáról, a kétszeres Nobel-díjas Marie Skłodowska-Curie-ről elnevezett ösztöndíjprogramot Rafael Mariano Grossi főigazgató indította útjára a NAÜ által a nemzetközi nőnap alkalmából 2020 márciusában tartott rendezvényen. A kezdeményezés támogatja a fiatal nők oktatását és segíti őket abban, hogy munkatapasztalatot szerezzenek, ezáltal ösztönzi kíváncsiukat arra, hogy a nukleáris tudomány és technológia vagy a nonprolifерáció területén folytassanak tanulmányokat, illetve vállaljanak munkát. A program legfeljebb két éves ösztöndíjat kínál majd a nukleáris tudomány és technológia vagy a nonprolifерáció területén posztgraduális tanulmányokat folytató nők számára. Az ösztöndíjasok emellett szakmai gyakorlatban vehetnek részt a NAÜ-nél, kiegészítve ezzel a tanulmányaik során szerzett szakmai ismereteiket.

Célkitűzések

A Marie Skłodowska-Curie program célja, hogy a fiatal nőket a nukleáris tudomány és technológia, valamint a nonprolifерáció területén végzett tanulmányok folytatására sarkallja és ösztönözze azáltal, hogy posztgraduális képzésre szóló ösztöndíjakat és a NAÜ-nél szakmai gyakorlati lehetőséget kínál rendkívül motivált és tehetséges női hallgatók részére. Hosszú távon a program hozzá fog járulni ahhoz, hogy létrejöjjön a természettudományok, a technológia, a mérnöki tudományok és a matematika területén vezető szerepet betöltő nők új generációja, akik saját hazájukban a tudományos és technológiai fejlődés motorjai lesznek.

Teljesítendő cél

A program legalább 100 hallgató ösztöndíját finanszírozza majd, a kétéves időszakra vetítve becslések szerint összesen mintegy 4–6 millió EUR értékben.

Eredmények

Tudományos oktatás és munkatapasztalat biztosítása nők számára annak érdekében, hogy a projekt a közös globális kihívásoknak való megfelelés, így többek között a nukleáris védetség megvalósítása céljából előmozdítsa a nők egyenlő képviselét a nukleáris technológiák alkalmazása terén.
